

Doktorsavhandling

David Heith-Stade, *The Rudder of the Church. A Study of the Theory of Canon Law in the Pedalion*. Diss., Lunds univ., 2014. 229 s. ISBN 978-91-87833-08-3

Avhandlingen undersöker den underliggande rättsteori som kommer till uttryck i en inflytelserik grekisk-ortodox sammanställning av kanonisk rätt, *Pedalion* ("Rodret"), utgiven år 1800 av S:t Nikodemos Hagioreites och Agapios Leonardos. Utgivarna ville motverka vad de ansåg var missbruk i det efterbysantinska kyrkolivet genom att i tryck ge ut de kanoniska rättskällorna och tolka dem på nygrekiska. I *Pedalion* framställs ortodoxa kyrkan som den katolska (sanna) kyrkan eftersom den är de sju ekumeniska konciliernas kyrka, utan senare tilllägg till teologin och den kanoniska rätten. Den kyrkliga rättsordningen har två grunder: biskopsämbetet (som betraktas som karismatiskt) och uppenbarelsen. Källorna till uppenbarelsen är skrift och tradition. Traditionen består av tre delar: gudomlig och apostolisk tradition, vilka tillskrivs absolut auktoritet, samt kyrklig tradition, som tillskrivs nästintill absolut auktoritet. Pseudo-apostoliska *kanones* samt kanoniska föreskrifter som recipierats av ekumeniska koncilier (särskilt av Quinisextum år 692) ges en ovanligt stark ställning, vilket orsakar problem när dessa inte överensstämmer med senare beslut av de ekumeniska koncilierna. Författaren illustrerar detta genom att studera förhållandet mellan normalfall och undantagsfall i *Pedalions* tolkning av de kanoniska föreskrifterna. Detta förhållande bestäms, menar han, av två olika antinomier: mellan *akribeia* ("riktighet") och *oikonomia* ("förvaltarskap", "dispens") samt mellan *akribeia* och *synetheia* ("sedvana"). Bland annat specialstuderar han frågan om omdop av icke-ortodoxa som konverterar till ortodoxa kyrkan. Författaren kommer till slutsatsen att en "ahistorisk och monofysitisk" traditionsförståelse leder till oavsiktliga avvikelser från den tradition som *Pedalion* vill försvara. – Avhandlingen presenterar detaljerat *Pedalions* innehåll och källor samt innehåller en bibliografi men inget register.

Övrigt

The Canterbury Dictionary of Hymnology. [Tillgänglig:] <http://www.hymnology.co.uk>

Johanny Hagberg (red.), *Haquin Spegel – en antologi*. Skara stiftshistoriska sällskaps skriftserie 76. Skara: Skara stiftshistoriska sällskap, 2014. 215 s., ill.

ISBN 978-91-7353-608-0

Innehåller bl.a.: Richard Wottle, ”Ceremoniernas conformitet. Spegel på Gotland 1680–1685” (s. 19–48); Lennart Nordquist, ”... Spegels jublande psalm ...” (s. 69–74); Valborg Lindgärde, ”Ty bör jagh tig meer åkalla’. Haquin Spegel som psalmdiktare” (s. 111–132); Daniel Möller, ”Spegel och världen. Nedslag i Haquin Spegels världsliga epigramkonst och gravdiktning” (s. 135–148); och Anna Helga Hannesdóttir, ”Haquin Spegels arbete med orden” (s. 149–178).

Johanny Hagberg (red.), *Kyrkohandbok för evangeliskt-lutherska församlingarne i Ryska riket 1832*. Utg. i faksimil med kommentar. Skara: Skara stiftshistoriska sällskap, 2011. ISBN 978-91-86681-02-9

Johanny Hagberg (red.), Sigmund Ernhoffer, *Enchiridion. Det är den lilla och rena katekesen 1591, jämte Sannfärdig ögonskenlig, förmerad och välbegrundad försvarsskrift 1591*. Utg. i faksimil och i övers. av Per-Axel Wiktorsson samt med inl. av Magnus Nyman. Skara: Skara stiftshistoriska sällskap, 2012.

ISBN 978-91-86681-10-4

Per Olof Nisser, ”Där Herren Gud själv bor” – om östgötska psalmförfattare och deras psalmer. Linköpings stiftshistoriska sällskaps skriftserie nr 6. Linköping: Linköpings stiftshistoriska sällskap, 2010. 45 s., ill. ISBN 978-91-633-5952-1
Framställningen presentera östgötska psalmförfattare, från linköpingsbiskopen Nils Hermansson (1326–1391) till Emil Liedgren (1879–1963).

Kristin Norseth (red.), *Messuskýringar. Norrøne messeforklaringer i norsk oversettelse*.

Festskrift til førsteamanuensis Jan H. Schumacher. Innledning ved Sigurd Hareide. Oversettelse ved Elise Kleivane. Instituttet for Sammenlignende Kulturforskning, Serie B: Skrifter, CXLIX. Oslo: St. Olav forlag, 2014. 230 s.

ISBN 978-82-7024-283-2

Denna översättning av åtta medeltida norska utläggningar av mässans innebörd bygger på Oluf Kolsruds postuma utgåva från 1952. Medan Kolsruds utgåva saknar både inledning och översättning ges här först en allmän introduktion till mässfirande och mässutläggningar på medeltiden (av Sigurd Hareide), sedan en översättning till nynorsk av utläggningarna (av Elise Kleivane), och slutligen en kommentar till både översättningen, handskrifterna och innehållet (av Hareide och Kleivane gemensamt). Dessutom, eftersom boken är utgiven som festskrift, innehåller den en skildring av ”Jan H. Schumacher som forsker, lärar og kollega” (av Oskar Skarsaune) och en bibliografi över Schumachers skrifter (av Elna Strandheim).

Birger Olsson, *Barsta fiskekapell. En synnerligen märklig byggnad från 1600-talet*. Uppsala: Förlag Själand, 2013. 78 s., ill. ISBN 978-91-637-3355-0
Boken förklarar kapellets sammanhang med strömmingsfisket i Ångermanland (Barsta var en av många säsongsfiskeplatser längs Norrlandskusten) samt beskriver och analyserar kapellet och dess inredning, särskilt takmålningarna.

Ulla Sander-Olsen, Tore Nyberg & Per Sloth Carlsen (red.), *Birgitta Atlas. Saint Birgitta's Monasteries: A Transeuropean Project. Die Klöster der Heiligen Birgitta: Ein transeuropäisches Projekt*. Uden: Societas Birgitta Europa, 2013. 338 s., ill.

ISBN 978-90-9027-693-9

Denna bok i stort format och tryckt på tjockt papper av hög kvalitet ger en geografiskt ordnad överblick över samtliga birgittinkloster som existerat genom historien. Utförligast behandlas den ursprungliga orden med dess sammanlagt 56 kloster i Sverige, Norge, Danmark, Finland, England, Tyskland, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Polen, Ukraina, Vitryssland och Italien (tre kloster tillhör i dag den ursprungliga orden: Altomünster, Uden och Vadstena). Mer kortfattat behandlas de olika grenar som har utgått från denna stam: prästkloster i Italien på 1400-talet, de ”nya birgittinmunkarna” i södra Nederländerna och Frankrike 1615–1796, den spanska och mexikanska grenen grundad av Marina de Escobar år 1637 (i dag åtta kloster), den romerska grenen grundad av Elisabeth Hesselblad 1911 (i dag ca 55 kloster över hela världen), det birgittinska munkkloster som funnits i Amity, Oregon, sedan 1986 samt de birgittinska missionssystrarna i Mexico och Venezuela, grundade av moder Julia Perez Balpuesta 1983 (i dag tre kloster). Boken innehåller även en inledning av Tore Nyberg, kartor, tabeller och tablåer samt tre förord: av biskoparna Anders Arborelius och Martin Modéus samt av ordföranden för Societas Birgitta Europa, Dr. Léon van Liebergen.

Lennart Sjöström (red.), *Prästliv på olika kontinenter. En vänbok till Sven Arne Flodell*.

Skellefteå: Artos. 276 s., ill. ISBN 978-91-7580-748-5

Antologin är utgiven på initiativ av Stiftelsen Sverige och Kristen Tro med anledning av Sven Arne Flodells 80-årsdag. Flodell tjänstgjorde som präst och skolledare bland svenskättlingarna i Oberá i Argentina 1963–1973, disputerade på en doktorsavhandling om svensk immigration till Argentina 1974, fungerade som sekreterare och senare skattmästare i Stiftelsen Sverige och Kristen Tro 1975–2015 och var kyrkoherde i Råsunda församling, Solna, 1981–2000. Bidragen i boken belyser olika aspekter av hans gärning.